

שובע שמחות

כולל
כל דיני שבע ברכות

מאת
שריה דבליצקי
(13)

מהדורה שלישית
עם הוספות ותיקונים

בני ברק
תש"פ

מהדורה ראשונה - תשל"א
מהדורה שניה - תשמ"ז
מהדורה שלישית מתוקנת מכת"י המחבר - תש"פ

אפיריון נמטייה להרה"ג ר' יעקב קארפ שליט"א
מח"ס שימוש זקנים
שידיו רב לו בתיקון מהדורה זו ושכלולה

© כל הזכויות שמורות

עיצוב ועימוד: ח' ולדנברג - חיטובים
08-9761979

תוכן הענינים

פרק א - דיני שבע ברכות	עמ' א
מספר הימים שמברכים לבחור שנשא בתולה, אלמנה, גרושה או פנויה	
בעולת עצמו או מאחרים, ואלמן או גרוש שנשא בתולה או פנויה	
בעולת עצמו או מאחרים	סעיף א
אם צריך לעשות סעודת ז' ברכות בכל יום	סעיף ב
ואם הדבר מכביד על החתן וכלה	מו"ה ז
אם נכון הדבר שהחז"כ מבליש את ימי המשתה בטיול למקום אחר	סעיף ב
זמני התחלת וגמר ימי המשתה	סעיף ג
התקיימה החופה בביהש"מ	שם ומו"ה יב
זמן צאה"כ באר"י לענין זה	מו"ה יד
התקיימה החופה בביהש"מ עד מתי אסור החתן במלאכה, ולענין תחנון	מו"ה יד
התקיימה החופה בביהש"מ והיחוד בלילה	סעיף ג
התקיימה החופה אחר תפלת ערבית שהתפללו מפלג המנחה	שם
סעודת יום השביעי שנמשכה לאחר השקיעה, אם לברך ז' ברכות	שם ומו"ה טז
ואם נגמרה קודם השקיעה והברכות אחר השקיעה	שם ושם
התחילו הברכות לפני השקיעה אם לגמור	שם ומו"ה יז, ופרק ד מו"ה קיט
אם דין זה הוא גם בסעודת שבת שנמשכה לערב	שם
אם לברך בביהש"מ של מוצאי שביעי כשהיחוד היה בלילה הראשון	מו"ה טז
המברכים בסעודת יום השביעי ז' ברכות באמצע הסעודה טועים הם	מו"ה כא
אם לא עשו סעודות בתוך ז' ימי המשתה אם לברך אח"כ	סעיף ד
חתן וכלה שנסעו לעיר אחרת מתי מתחילים ז' הימים	סעיף ד
מברכים ז' ברכות רק אחר סעודת פת, ולא אחר מזונות	סעיף ה
אכלו הרבה מזונות	שם
אם צריך סעודה חשובה בריבוי מאכלים	שם
מקומות שנוהגים לברך ז' ברכות בלי סעודה	מו"ה כא
טעו בברכהמ"ז וחזרו לראש, אם לחזור גם ז' ברכות	שם
בירכו ז' ברכות באמצע הסעודה אין חוזרים לברך לאחריה	שם
צריכים עשרה גדולים לז' ברכות	סעיף ו
אם החתן מצטרף	שם

שם
 הספרדים המצרפים קטן לברכהמ"ז אם יכולים לצרפו גם לז' ברכות מו"ה כד
שבעה צריכים לאכול פת והשאר די בדברים אחרים סעיף ו
 דין פנים חדשות ואם צריך לאכול בסעודה סעיף ז
 אם צריך הפ"ח לאכול פת או די גם בשאר דברים שם ומו"ה כט, וסעיף י ומו"ה מט
 אם די איש אחד לפ"ח שם
 פ"ח קטן שם
 פ"ח אשה שם
 אם נכח בחופה ולא בסעודות עד הנה שם
 ואם נוכחותו צריכה להיות לכבוד החו"כ שם
 אם להחשיב עני עובר על הפתחים, לפ"ח שם
איש זר בלתי מוכר שם ומו"ה לח
 מלצר ועובד אולם ומסעדה שם
 פ"ח אבל רח"ל האוכל שם באיסור שם
 וכשאינן פ"ח אחר אם האבל יכול להשתתף, ובאיזה אופן שם
 אם בן הבית הבא ממקום אחר נקרא פ"ח מו"ה לא
אם צריכים לפ"ח אנשים שמרבים בשבילם ואיך המנהג מו"ה לו
 פ"ח שבאו באמצע או בסוף הסעודה סעי' ח ומו"ה מא
 פ"ח שלא יכול לאכול סעי' ט ומו"ה מב
הספרדים מצריכים שני אנשים לפ"ח ושיאכלו סעיף י ומו"ה מט
 נכח בסעודה קודמת או בז' ברכות (דסעודה) קודמים
 לא נקרא יותר פ"ח גם שלא נכח בשניהם סעיף יא
 אם הפ"ח יצאו לפני ז' ברכות סעיף יב
 סעודות שאינן צריכות פ"ח סעיף יג
 דין סעודת נישואין הראשונה שם
 גדר סעודה ראשונה מו"ה נז
 סעודת ליל שויו"ט ור"ה סעיף יג
 סעודה שניה של שויו"ט ור"ה שם
 אורחים מחו"ל שדעתם לחזור אם מברכים באר"י מו"ה נח
 ביו"ט שני של גלויות בלי פ"ח, ואם יצרפו מבני אר"י
 סעודה שאצל חלק מהאוכלים היא שניה ואצל השאר שלישית,
 ואם מתחשבים בחתן שם ומו"ה סא
 אורחים, שאינם פ"ח, הבאים בליל שבת לבית החתן
 צריכים להיות בתוך סעודתם הראשונה מו"ה נח
 סעודת יום פורים סעיף יג

פירוט סעודות שמברכים בהם ז' ברכות רק עם דברי תורה	סעיף יד
מי צריך לדרוש	שם
דין ארוחת בוקר בשבת ויו"ט	שם
אם נכון הדבר לאכול תמיד בשבת ארוחת בוקר	מו"ה סח
דין ארוחת הבוקר לענין ז' ברכות בשבת ערב הפסח	שם
דין סעודה שלישית בשבת ערב הפסח, הנאכלת בלי פת	שם
דין ארוחת צהרים בשויו"ט	סעיף יד
סעודה שלישית	שם ומו"ה ע
יש נוהגים לא לברך בכלל	מו"ה ע
סעודות שאין ד"ת מועילים לז' ברכות	סעיף טו ומו"ה פ ופא
דין סעודות חוה"מ, לילי פורים, שושן פורים ובערי הספיקות,	
ערוהכ"פ, חנוכה ופורים קטן	סעיף טו
סעודת פורים בט"ז אדר בירושלים כשחל פורים בשבת	מו"ה סד
אם מועילים ד"ת במקום פ"ח בימי החול	סעיף טו
אם גם לספרדים מועילים ד"ת	שם
בסעודות שמברכים בלי פ"ח צריך לברך לפני השקיעה	סעיף טז ומו"ה סג
אם לברך בכל מקום שעושים סעודה לחתן וכלה	סעיף יז
אם צריך לייחד חדר שם לחו"כ	מו"ה פט
אם די ביחוד חדר או שצריך להקנות	שם
אם לברך בטיול על פני השדה, במכוניות או ברכבת ובאולמי אניות	שם
איך מנהג הספרדים, ובפרט בירושלים, לענין לברך בכל מקום	סעיף יז
אם בסעודה ראשונה הם מברכים בכל מקום	שם
שאר אופנים שגם הספרדים מברכים שלא בבית החתן	שם
איך מנהג התימנים בכל זה	מו"ה צ*
אם ספרדי יכול לכבד אשכנזי לברך שלא בבית החתן	מו"ה צב
חו"כ שבאו למסעדה לאכול או לסעודה שלא הוכנה לכבודם	סעיף יח ומו"ה צה
חו"כ הנמצאים במלון וכדומה באיזה אופן מברכים שם	שם ומו"ה צה
חו"כ הבאים לסעודה שלישית לשלחן רב ואדמו"ר או ביכנ"ס	מו"ה צה
חו"כ צריכים להיות נוכחים בסעודה, ואם נכח רק אחד מהם	סעי' יט
אם צריכים החו"כ לאכול דוקא או דיה נוכחותם	שם
אם הם בחדרים נפרדים	שם
אם הכלה צריכה להיכנס לז' ברכות	שם
אם יברכו החו"כ ברכהמ"ז אחר אכילתם בחדר היחוד	מו"ה ק
אם מותר לאורחים היושבים בחדרים הצדדיים לברך ז' ברכות	סעיף כ
ואם מותר להם לנהוג כן בלי רשות בעל הסעודה	שם

ואם מותר לאורחים שבאולם העיקרי לברך לעצמם ז' ברכות
 אם בעל הסעודה אינו שומר תומ"צ אם מותר להם לברך בלי דשותו
 אורח שאינו רוצה להמתין עד הז' ברכות איך יתנהג
 אכילה על שלחנות קטנים
 שלפחות סביב שלחן אחד ישבו עשרה
 להנהיג שהריקודים יתקיימו לאחר ברכהמ"ז
 אם צריך לרקוד גם בתוך הסעודה
 אם להכניס את הכלה ולרקוד לפניה
 דין מלצרים, ואורחים שאיחרו, האוכלים לאחר הסעודה
 שני חתנים שסעדו ביחד
 סעיף כא
 סעיף כב
 סעיף כג
 שם, ופרק ו סעי' א
 סעיף כה
 סעיף כז
 סעיף כח
 סעיף כט
 סעיף לו

פרק ב - דיני שבע ברכות בנישואי אלמן וכו'

אלמן לאלמנה וגרוש לגרושה וכו' מברכים רק בסעודה הראשונה ביום א'
 מה נקרא יום ראשון
 התחילו בסעודה ביום הראשון ונמשכה ללילה
 התחילו בסעודה בלילה שלאחר החופה
 להדר שהחופה והסעודה יהיו באותה עונה
 איך לנהוג במחזיר גרושתו
 דין הספרדים בירושלים לענין הנ"ל
 ברכת אשר ברא כל שלשה באלמן לאלמנה וכו' ובמחזיר גרושתו
 אם רצוי למדקדק להשמיט עצמו מלברך באלמן לאלמנה וכו'
 כל שלשה אשר ברא
 זמני התחלת וסיום ג' ימי המשתה,
 וסעודה שנמשכה למוצאי ג'
 סעיף א
 סעיף ב
 סעיף ג
 סעיף ד
 סעיף ה
 סעיף ו
 סעיף ז, ח
 סעיף ט
 סעיף י
 סעיף יא
 סעיף יב
 סעיף יג
 סעיף יד
 סעיף טו
 סעיף טז
 סעיף יז
 סעיף יח
 סעיף יט
 סעיף כ
 סעיף כא
 סעיף כב
 סעיף כג
 סעיף כד
 סעיף כה
 סעיף כו
 סעיף כז
 סעיף כח
 סעיף כט
 סעיף לו

פרק ג - דיני ברכת אשר ברא

מתי מברכים רק ברכת אשר ברא
 אם צריך סעודת פת
 אם צריך ריבוי מאכלים
 כמה אנשים צריכים לאכול
 אם החתן מצטרף
 אם אשה וקטן מצטרפים
 אם קטן מצטרף, לספרדים
 אם צריכים להשתתפות אורח בסעודה
 סעיף א
 סעיף ב
 סעיף ג
 סעיף ד
 סעיף ה
 סעיף ו
 סעיף ז
 סעיף ח
 סעיף ט
 סעיף י
 סעיף יא
 סעיף יב
 סעיף יג
 סעיף יד
 סעיף טו
 סעיף טז
 סעיף יז
 סעיף יח
 סעיף יט
 סעיף כ
 סעיף כא
 סעיף כב
 סעיף כג
 סעיף כד
 סעיף כה
 סעיף כו
 סעיף כז
 סעיף כח
 סעיף כט
 סעיף לו

שם	אם האורח צריך לאכול
שם וסעיף ד ומו"ה ז וח	מהות ודיני האורח ואם די באחד ואם יצא באמצע
סעיף ד	אורח אשה וקטן
סעיף ה	הספרדים והתימנים מברכים בלי אורח
מו"ה טז	בסעודות שאין צריכות פ"ח אם גם לא צריך אז אורח
סעיף ו ומו"ה יז	אם לברך בלי נוכחות החו"כ
סעיף ז	הנוהגים לברך ז' ברכות רק בבית החתן אם גם ברכה זו בכלל זה
סעיף ח	אופנים שבהם יכולים המסובין להיחלק לעצמם ולברך ברכה זו
סעיף ט	דין השמשים האוכלים אח"כ
	אם לברך אשר ברא בסעודה שלא נעשית לכבוד החו"כ,
מו"ה כד	ודין הספרדים בזה

פרק ד - סדר ותשלומי דיני שבע ברכות

עמ' סו	על איזה יין לברך
סעיף א	אם לברך ז' ברכות, או אשר ברא, על כוס אחת או שתי כוסות,
סעיף ב	וחילוק מנהגי העדות בזה
סעיף ג	גודל הכוסות יהיה שווה
סעי' ד ומו"ה י	אם אין יין כדי שתי כוסות
	משקאות שמברכים עליהם כשאר יין,
סעי' ה	ואם אין שום משקה אם לברך ללא כוס
סעי' ו ומו"ה יז	גודל כוס ז' הברכות
סעיף ז	שעת מציגת הכוסות
סעי' ח ומו"ה כב	מתי אומרים דוי הסר, ומתי נודה לשמן
סעיף ט	דין המזמן עם בני ביתו לענין הנ"ל
סעי' י ומו"ה ל	דוי הסר בשבת
סעיף יא	אם למנוע מלומר הנ"ל תמיד, משום הפסק
מו"ה לא	ואם לאומרם, להגר"א
סעיף יב	דיני שהשמחה במעונו
מו"ה לב	מנהג בני תימן לענין זמן התחלת שהשמחה במעונו
סעי' יב, ומו"ה לו	איך עונה מי שלא טעם שם, ונוסחתו
סעי' יג ויד	אם לומר שהשמחה במעונו ללא אורח, ודין הספרדים בזה
סעי' יד	אם לומר שהשמחה במעונו בנוכחות החתן או הכלה בלבד
	אמירת שהשמחה במעונו רק בבית החתן, לנוהגים כן לגבי ז' ברכות,
שם	או בכל מקום

שם	שהשמחה במעונו בסעודת מילה או פדה"ב שנוכחים בה חו"כ
שם	שהשמחה במעונו בסעודת יום שביעי (או שלישי לאלמן), שנמשכה למוצא
שם	שהשמחה במעונו לאחר שבעה אם לא סעדו בתוך שבעה
	עד מתי הוא זמן אמירת שהשמחה במעונו בעיר אחרת אם החו"כ נסעו
שם	לשם מיד אחר החופה
סעיף טו	שהשמחה במעונו כשאנשים ונשים ביחד
מו"ה נד	שהשמחה במעונו בסעודה משפחתית כשאנשים ונשים ביחד
	מודעה רבה בחתימת גדולי ירושלים בענין הנ"ל,
מו"ה נה	נגד עירוב אנשים ונשים
סעיף טז	שהשמחה במעונו בסעודת מחזיר גרושתו מהנישואין או אירוסין
סעי' יז וכ	דיני הכוסות בסיום ברכהמ"ז לפני הברכות
סעיף יח	נוכחות הכלה בשעת הברכות, ואם החו"כ והנוכחים עומדים או יושבים
סעיף יט	אם אפשר לכבד ברכהמ"ז והברכות לאנשים נפרדים
סעיף כא	אם מותר לחלק את הברכות, כולל הסמוכות לחברתן, לאנשים נפרדים
שם	איך ינהגו היודעים מראש שיתכבדו בברכות
שם	המחמיר שלא לחלק, וכובד באחת הברכות, אם יסרב מלברך
	מי ראוי לברך הברכות והמנהג בזה, ודין הקטן והאשה,
עב	וישראוי שיברכם בעל קול חזק והברה ברורה
מו"ה עא	שמיעה ע"י רמקול או טלפון וכו'
שם	אם מותר לענות אמן על הברכות ששומעים דרך רמקול
מו"ה עב	אין לכבד בחופה בברכות, אנשים שאין להם הברה ברורה
סעי' כג ומו"ה עד	אם מותר למי שלא אכל להתכבד בברכות
סעי' כד ומו"ה עו	החתן לא יברך הברכות בעצמו, ואם אין אחר
סעיף כה	אם המברך צריך לכוין להוציא
מו"ה עז	מסדרי הקידושין יכונו להוציא את החו"כ בברכת אירוסין
	שירת המלים קול ששון וכו' ע"י הקהל,
סעיף כו	והוספת תיבת ומצליח בסיום הברכות
סעיף כז	סים 'חתן וכלה' במקום 'עם הכלה', או להיפך
	פסוקים ובקשות לאחר הברכות לפני הטעימה אצל בני תימן,
סעיף כח	ואם מתכבד שם אחר
סעיף כט	ברכת והחזקת הבשמים אצל בני תימן, והמתכבד שם
	אם הברכות מעכבות זו את זו, ואם יודעים רק מקצתם
	או הפכו ודילגו, ואם לברכם אח"כ
סעי' ל, לא ומו"ה צד	התנאים שבהם אפשר לברך הברכות שהחסירו
סעי' לב ומו"ה צד	ואם צריכים אז כוס יין מיוחד
סעיף לג	

סעיף לד	בירכו בלי עשרה
	נוכחים שעזבו את המקום לפני ז' ברכות,
סעיף לה	כמה ומי הם הצריכים להישאר
סעיף לו	יצאו הנוכחים או הפ"ח באמצע הברכות באיזה אופן גומרים
	אם לברך ברכת הגפן לפני או אחרי ז' הברכות או אשר ברא,
	ואם קיים חילוק בזה בין כוס אחת לשנים,
סע' לז, לח, ולט	והבדלי מנהגים בזה, ושאינ לשונותם
סעיף מ	אם בירכו על ספק חמר מדינה מברכים לכו"ע שהכל בסוף
סע' מא ומב	אם הנוהגים לברך ברכת הגפן בסוף טעו ובירכו מקודם, וכן להיפך
	הנוהגים לברך ברכת הגפן מקודם אם יברך ברכת הגפן
סע' מא ומו"ה קלז וקלח	המזמן או המברך ז' ברכות
סע' מג ומו"ה קמ	דיני ברכת הגפן בסיום הז' ברכות
	שלא להפסיק בדיבור עד אחר שתיית הכוסות
סע' מד ומו"ה קמה וקמו	ומי הם הצריכים להזהר בזה
סעיף מד	אם אלו שלא אכלו שם יכולים לדבר בשעת הברכות
	טעימת הכוסות, שיעור הטעימות ומי יטעם,
סע' מה ומו	ואם יכול אחד לברך ואחר יטעם
סע' מו	ואם במקום יין נמצא מים בכוס
סע' מז, מח ומט	עירוב הכוסות, מתי לערבבן ומי טועמן
מו"ה קסז.	מתי מערה המברך מכוסו לכוסות המסובים הריקים
סעיף נ	אם אין היין בכוסות מספיק לכל המסובים
סעיף נא	העברת הכוס לכלה וטעימתו, אם היא נדה
סעיף נב	אם טעימות החו"כ והמסובים הם לעיכובא
	כל הפרטים בטעימת הכוסות בסעודה שלישית של ז' ברכות
סע' נג ומו"ה קעז	שנמשכה לבין השמשות, ומי יטעם
	כל הפרטים בטעימת הכוסות בסעודה שלישית שנמשכה לליל מוצ"ש.
	מנהג הספרדים והחסידים בירושלים, מנהג האשכנזים פרושים בירושלים,
	ובמקום שאין מנהג, מנהג האשכנזים פרושים בירושלים,
סעיף נד	ובמקום שאין מנהג, ומי יטעם
	דעת הגה"ק: ר' יהושע ליב דיסקין, ר' חיים מבריסק, ור' יצחק זאב
	מבריסק, והנצי"ב מוולוז'ין, והחזון איש, זכר צדיקים לברכה,
מו"ה קעט וקפט	בענין טעימת הכוסות אז
מו"ה קצ	הנוהגים שלא לטעום ומברכים ברכת הגפן אם ברכתם לבטלה
מו"ה קצד	הנוהגים לברך ברכהמ"ז על כוס יין ולשפוך אח"כ חזרה לבקבוק
סעיף נה	הזכרת שבת במעין ג' אחר שתיית הכוס בליל מוצ"ש

פרטי דינים בכוס הז' ברכות בליל הסדר סעיף נו

פרק ה - דיני שבע ברכות לסוגי נישואים נדירים

סעיף א	מחזיר גרושתו מן האירוסין
סעיף ב	אלמן או גרוש ואלמנה וגרושה, מן האירוסין
סעיף ג	אלמן או גרוש הנושא אלמנה או גרושה בחזקת שלא נבעלה
שם	ואם נושא פנויה בחזקת בעולה ונמצאת בתולה
סעיף ד	ואם נושא בתולה גיורת
סעיף ה	מוכת עץ
סעיף ו	הכונס יבימותו
סעיף ז	קטן לגדולה או להיפך

פרק ו - ליקוטי דיני ברכות וזימון

סעיף א	דין צירוף לזימון אם אכלו סביב שלחנות קטנים
מו"ה ב	ואם מתיישבים סביב שלחן מיוחד לז' ברכות
סעיף ב	אם אכלו בעמידה
סעיף ג	דיני צירוף מיעוט לרוב אוכלי הפת
שם ומו"ה יד	ואם צריכים כל העשרה לשבת ביחד בשעת טעימת המצטרפים
מו"ה יד	אם רוב אוכלי הפת צריכים לאכול ביחד או די גם בזה אחר זה
שם	אם המצטרפים ע"י שאר דברים צריכים לטעום ביחד או די גם בזה אחר זה
סעיף ד	באיזה אופן מותר להשלים את הסעודה במקום אחר
שם	מה וכמה צריך לאכול במקום השני
סעיף ה	אם צריך לברך ברכה ראשונה במקום השני
	אם בירך על דברים הטעונים ברכה בסעודה, במקום הראשון,
שם	מה הדין לגבי המקום השני
מו"ה כח	ואם בירך עליהם לפני סעודתו במקום הראשון
	אם מותר לשתות יין במקום השני על סמך ברכת הגפן בקידוש
שם	במקום הראשון
סעיף ו	אם מותר גם לספרדים ותימנים להשלים את הסעודה במקום אחר
סעי' ז ומו"ה לא	כמה טעמים שלא להאריך ביותר בסעודות מצוה, ובפרט בשב"ק
סעיף ח	אם לעשות סעודות מצוה בבתי כנסת ובתי מדרש
מו"ה לד	ואם הוזמן למקום כזה יהיה ביותר משיחת חולין

הוספות עמ' קלד